

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศาสตร์ ภาคปกติ สำหรับนักศึกษานพยาบาล ที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ พร้อมทั้งสร้างคู่มือการใช้แบบวัดและประเมินแบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศาสตร์และคู่มือจากผู้ประเมินแบบวัด โดยใช้ประชากรผู้ถูกประเมินเป็นนักศึกษานพยาบาลชั้นปีที่ 2 หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ จากวิทยาลัยนพยาบาลในสังกัดกองงานวิทยาลัยนพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข และประชากรผู้ประเมินเป็นอาจารย์นิเทศที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา จากวิทยาลัยนพยาบาลในสังกัดกองงานวิทยาลัยนพยาบาล และเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ถูกประเมินเป็นนักศึกษานพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยนพยาบาลราชบุรี ภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2536 ที่มีการฝึกภาคปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศาสตร์ที่ โรงพยาบาลโพธาราม จำนวน 30 คน โดยนักศึกษาจะหมุนเวียนกันฝึกปฏิบัติทุกแผนก ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่แผนกฝากครรภ์และแผนกหลังคลอด จำนวนแห่งละ 30 คน และแผนกห้องคลอดจำนวน 20 คน เนื่องจากในช่วงเวลาที่ฝึกภาคปฏิบัติมีจำนวนผู้มาคลอดเพียง 20 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินการปฏิบัติของนักศึกษา เป็นอาจารย์นิเทศของวิทยาลัยนพยาบาลราชบุรีรวมจำนวน 9 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินแบบวัดและคู่มือการใช้แบบวัดเป็นอาจารย์นิเทศที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลนักศึกษาของวิทยาลัยนพยาบาลในสังกัดกองงานวิทยาลัยนพยาบาล รวมจำนวน 31 คน

แบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศาสตร์นี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศาสตร์ ภาคปกติ ซึ่งอิงประสบการณ์ทางการพยาบาลสู่ศาสตร์ ภาคปกติ ความหมายของการพยาบาลสู่ศาสตร์ และลักษณะวิชาการศึกษาสู่ศาสตร์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ซึ่งสรุปได้เป็นลักษณะร่วมทางการพยาบาลสู่ศาสตร์ 3 ด้าน คือ

- 1) การพยาบาลมารดาในระยะตั้งครรภ์
- 2) การพยาบาลมารดาในระยะคลอด
- 3) การพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอด

การขยายผลแต่ละด้านประกอบด้วยแบบวัดย่อย 2 แบบวัด รวมแบบวัดทั้งหมด 6 แบบวัด

วิธีดำเนินการสร้างแบบวัด ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาวัตถุประสงค์และลักษณะวิชาการพยาบาล
 สุนติศาสตร์ เพื่อกำหนดองค์ประกอบและพฤติกรรมย่อยในแต่ละแบบวัด ซึ่งผ่านการตรวจสอบความ
 ตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร
 ผู้เขียนตำรา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติทางการพยาบาลสุนติศาสตร์
 โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและองค์ประกอบ กับพฤติกรรมย่อย และให้ผู้เชี่ยวชาญ
 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการวัดและประเมินผลจากกองงานวิทยาลัยพยาบาลและอาจารย์
 พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสอนและนิเทศการปฏิบัติของนักศึกษา มีประสบการณ์อย่างน้อย 5
 ปี ตรวจสอบความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละพฤติกรรม แล้วคัดเลือกข้อรายการ
 พฤติกรรมที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 และ 2 พร้อม
 ทั้งปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วจึงนำมาทดลองใช้ครั้งที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่าง นำผลที่ได้มาวิ-
 เคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความตรงตามสภาพ และความเที่ยงจากผู้ประเมิน 2 คน คือ ผู้วิจัย
 และอาจารย์นิเทศ แล้วจัดทำคู่มือการใช้แบบวัด และประเมินแบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาล
 สุนติศาสตร์และคู่มือการใช้แบบวัด โดยให้ผู้ประเมินจากวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกองงานวิทยาลัย-
 พยาบาลจำนวน 31 คน ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสุนติศาสตร์ ภาคปกติ สำหรับ
 นักศึกษานพยาบาล จำนวน 6 แบบวัด ซึ่งมีคุณภาพเชื่อถือได้ดังนี้

1. แบบวัดทั้ง 6 แบบวัด มีความตรงตามเนื้อหา โดยผ่านการตรวจสอบความสอด
 คล้องระหว่างพฤติกรรมกับองค์ประกอบและเนื้อหา ความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน จากผู้
 เชี่ยวชาญรวมจำนวน 14 ท่าน

2. แบบวัดทั้ง 6 แบบวัด มีความตรงตามสภาพ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สห-
 พันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่าง คะแนนที่ได้จากแบบวัดกับคะแนนรวมการฝึกภาคปฏิบัติที่ได้จากการประ
 เมินการปฏิบัติตามสภาพที่เป็นจริงจากเกณฑ์ประเมินผลการฝึกภาคปฏิบัติ ของหัวหน้าแผนกและ

อาจารย์ประจำแผนกที่มีความใกล้ชิดและดูแลนักศึกษาฝึกปฏิบัติงาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง 0.60 ถึง 0.75

3. แบบวัดทั้ง 6 แบบวัด มีความเที่ยงจากผู้ประเมิน 2 คน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างคะแนนที่ได้จากผู้ประเมิน 2 คน คือ ผู้วิจัยและอาจารย์นิเทศ มีค่าระหว่าง 0.74 ถึง 0.95

นอกจากได้แบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศตวรรษที่ 21 ที่มีคุณภาพในด้านความตรง และความเที่ยงแล้ว เมื่อผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบวัดและคู่มือการใช้แบบวัดของผู้ประเมินจากวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาลจำนวน 31 คน พบว่า ความคิดเห็นของแบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศตวรรษที่ 21 ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก คือ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.43 ถึง 4.49 และความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการใช้แบบวัดอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 ถึง 4.62

การอภิปรายผล

1. คุณภาพของแบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศตวรรษที่ 21 ภาคปกติ

1.1 ความตรง (Validity) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนและประเมินผลการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศตวรรษที่ 21 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตร และผู้แต่งหนังสือการพยาบาลสู่ศตวรรษที่ 21 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง พฤติกรรม กับ องค์ประกอบและเนื้อหา และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการวัดและประเมินผล , อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ทางการสอนและนิเทศวิชาสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างน้อย 5 ปี ตรวจสอบความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน โดยคัดเลือกข้อพฤติกรรมที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (นางรัตน์ ทวีรัตน์, 2531) ซึ่งแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องทุกข้อพฤติกรรมระหว่าง 0.64 - 1

จากขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศตวรรษที่ 21 ภาคปกตินี้ถือได้ว่าแบบวัดทั้ง 6 แบบวัดมีความตรงตามเนื้อหา เนื่องจากผู้วิจัยได้พยายามสร้างตามกรอบแนวคิด และให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องและคัดเลือกข้อรายการพฤติกรรม และเกณฑ์การให้คะแนน พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญอย่างละเอียด ซึ่งสอดคล้องกับที่

อุทุมพร จามรมาณ (2532) ได้เสนอวิธีการหาความตรงเชิงเนื้อหาในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียนควรถูกให้ผู้ที่ทรงคุณวุฒิในด้านนั้นพิจารณาความสอดคล้อง

สำหรับความตรงตามสภาพของแบบวัด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างคะแนนจากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับคะแนนรวมการฝึกภาคปฏิบัติ ที่ได้จากหัวหน้าแผนกและอาจารย์ประจำแผนกที่มีความใกล้ชิด คุณผลการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา มาตลอด จนสามารถรู้สภาพที่เป็นจริงของการปฏิบัติงานของนักศึกษานายบาลแต่ละคน ประเมินตามเกณฑ์ประเมินผลการฝึกภาคปฏิบัติ ได้ค่าระหว่าง 0.60 ถึง 0.75 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง โดยแบบตรวจสอบผลการให้คำแนะนำมารดา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.60 เป็นค่าที่น้อยกว่าแบบวัดอื่น อาจเนื่องมาจากแบบตรวจสอบผลการให้คำแนะนำมารดาจะวัดที่การปฏิบัติของมารดาหลังจากได้รับคำแนะนำจากนักศึกษา ส่วนคะแนนรวมการฝึกปฏิบัติส่วนใหญ่จะวัดที่การปฏิบัติของนักศึกษาและความรู้ความสามารถของนักศึกษา ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้อยู่ในระดับปานกลางและมีค่าน้อยกว่าแบบวัดอื่น

1.2 ความเที่ยง (Reliability) จากผู้ประเมิน 2 คน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบวัดที่ได้ผู้ประเมิน 2 คน คือ ผู้วิจัย และ อาจารย์นิเทศ ซึ่งในการทดลองใช้ครั้งที่ 3 มีค่าความเที่ยงมากกว่าการทดลองใช้ครั้งที่ 2 เนื่องจากหลังการทดลองใช้ครั้งที่ 2 ได้มีการปรับปรุงทั้งในด้านภาษาและข้อบกพร่องต่างๆ ของการสังเกต เพื่อให้เข้าใจตรงกันและสะดวกต่อการใช้ นอกจากนี้ผู้ประเมินยังได้รับการฝึกจากผู้วิจัย และเมื่อประเมินหลายครั้ง ก็จะมี ความชำนาญในการใช้แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนมากขึ้น จึงเป็นผลให้แบบวัดมีความเที่ยงสูงขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ยุกานทร เม่งอำนัน ที่สร้างแบบวัดวัดทักษะภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลพื้นฐาน 2 ที่มีการทดลองใช้ 3 ครั้ง และค่าความเที่ยงมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกครั้ง

ค่าความเที่ยงจากผู้ประเมิน 2 คน มีค่าตั้งแต่ 0.74 ถึง 0.95 ซึ่งถือว่าเป็นค่าความเที่ยงของการประเมินอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก (เผียน ไชยศรี และคณะ, 2523) แสดงว่าแบบวัดฉบับนี้มีความเป็นปรนัยสูงในด้านการให้คะแนน การให้คะแนนเป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน ซึ่งในการวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศตวรรษนี้ ค่าความเที่ยงจากผู้ประเมิน 2 คน มีความสำคัญมาก เนื่องจากในการฝึกการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศตวรรษส่วนใหญ่ต้องฝึกนอกสถานที่ตามโรงพยาบาลต่างๆ โดยมีผู้ประเมินจากโรงพยาบาลต่างๆ ซึ่งถ้ามีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จะทำให้ผลการประเมินภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การประเมินแบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสถิติศาสตร์และคู่มือการใช้แบบวัดจากผู้ประเมินของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาลจำนวน 31 คน พบว่า ผู้ประเมินมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องแบบวัดอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.43 ถึง 4.49 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการใช้แบบวัด ผู้ประเมินมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.21 ถึง 4.62 ซึ่งผู้ประเมินส่วนมากเสนอแนะว่าการมีคู่มือการใช้แบบวัดทำให้การใช้แบบวัดในการประเมินการปฏิบัติได้ง่ายและชัดเจน

ความคิดเห็นของแบบวัดทุกด้านในเรื่องรูปแบบของแบบวัดสะดวกต่อการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางระหว่าง 3.13 ถึง 3.65 ซึ่งเป็นค่าที่น้อยกว่าความคิดเห็นเรื่องอื่น อาจเป็นเพราะว่าแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างมีรูปแบบเป็นแบบสังเกต ใช้มาตราประมาณค่า 4 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ละเอียดในแต่ละระดับทำให้ผู้ประเมินต้องใช้ความพยายามมากในการสังเกตและตัดสินใจให้คะแนนนักศึกษา ซึ่งปัจจุบันนี้วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาลมีอัตราจำนวนนักศึกษาต่ออาจารย์นิเทศไม่สมดุล คือ 15-20:1 โดยจะมีนักศึกษาจำนวน 15-20 คน ขึ้นฝึกปฏิบัติงานในขณะที่มีอาจารย์นิเทศเพียง 1 คน ทำให้การสังเกตตามแบบวัดเป็นไปได้ค่อนข้างยาก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสร้างเครื่องมือวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลด้านอื่นๆ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพใช้ในการวัดการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษานายบาล
2. ควรมีการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติวัดคุณธรรม ในด้านจิตนิสัยซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญด้านหนึ่งที่นักศึกษานายบาลควรมีในการฝึกภาคปฏิบัติ อาจสร้างเป็นแบบสังเกตแบบ Check list หรือ บันทึกพฤติกรรม Adeptotal แบบมีรูปแบบ ต้องใช้การสังเกตหลายครั้งและผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต ซึ่งในแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนามันไม่สามารถวัดคุณธรรมด้านจิตนิสัยได้ เนื่องจากเป็นการสังเกตพฤติกรรมปฏิบัติในขณะที่นักศึกษารู้ตัว อาจทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่ได้เกิดจากการตั้งใจปฏิบัติจริง
3. ควรมีการสร้าง แบบวัดภาคปฏิบัติซึ่งวัดผลการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับ แบบวัดที่ 3.2 แบบตรวจสอบผลการให้คำแนะนำมารดาหลังคลอด ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประเมินผลการปฏิบัติ

ของนักศึกษา โดยดูที่การปฏิบัติตนของมารดาหลังได้รับคำแนะนำจากนักศึกษา ซึ่งในปัจจุบันการวัดการปฏิบัติของนักศึกษานายบาลโดยผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นกับผู้ช่วยน้อยมาก ส่วนใหญ่จะวัดที่กระบวนการปฏิบัติมากกว่า เช่น การให้คำแนะนำกับผู้ช่วยมักจะดูว่านักศึกษาให้คำแนะนำครบและถูกต้องหรือไม่ แต่ไม่ได้ดูว่าผู้ช่วยสามารถนำคำแนะนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า

4. ในการนำแบบวัดการปฏิบัติทางการพยาบาลสู่ศาสตร์ไปใช้ ผู้ใช้แบบวัดควรศึกษารายละเอียดในการใช้ตามคู่มือการใช้ให้เข้าใจ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงผู้ถูกประเมิน สถานที่ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุดจากการใช้เครื่องมือนี้

5. เกณฑ์ในการให้คะแนน ถ้าผู้ประเมินสามารถจำได้จะช่วยให้การให้คะแนนง่ายขึ้น ซึ่งในการใช้แบบวัดครั้งแรกจะค่อนข้างยาก เมื่อได้มีการฝึกฝนใช้หลายๆ ครั้งการใช้เกณฑ์ชำนาญขึ้นจะทำให้ประเมินพฤติกรรมง่ายขึ้น

6. แบบวัดนี้สามารถนำไปใช้วัดและประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนได้ โดยผลที่ได้จากการประเมินการปฏิบัติ ควรมีการนำไปใช้ เพื่อปรับปรุงจุดบกพร่องของผู้เรียนซึ่งผู้ประเมินควรนำผลการปฏิบัติ เสนอแนะให้กับผู้ถูกประเมินได้ปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติครั้งต่อไป